

Rahandusministeerium
info@fin.ee

VASTUS RAHANDUSMINISTEERIUMI PÖÖRDUMISELE

Audiitortevuse järelvalve nõukogu edastab teile vastuse 20.04.2026 saadetud pöördumisele numbriga 13-5.1/1744-1. Vastused pöördumises olevatele küsimustele on toodud allpool.

1. Kas audiitortevuse järelvalve nõukogu on tuvastanud riikliku järelvalve käigus vandeaudiitorite poolt toime pandud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete rikkumisi?

Audiitortevuse järelvalve nõukogu (edaspidi *AJN*) ei teosta otseselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alast järelvalvet, kuna sellist ülesannet ei tulene audiitortevuse järelvalve nõukogule seadusest. *AJN* roll on ennekõike seotud kutsealase kvaliteedijärelvalvega. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 2 lg 1 punkt 7 kohaselt on rahapesu tõkestamise kohustus lisaks teistele isikutele vandeaudiitoritel audiitorteenuse osutamisel. Vandeaudiitorid, kui kohustatud isikud, esitavad kahtlaste tehingute teated otse Rahapesu Andmebüroole, kes teostab selles valdkonnas järelvalvet.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 40 lg 1 sätestab: “Kui kohustatud isik tuvastab majandus- või kutsetevuse, ametitoimingu või ametiteenuse osutamise käigus tegevuse või asjaolud, mille tunnused osutavad kuritegelikust tegevusest saadud tulu kasutamisele, terrorismi rahastamisele või sellega seotud kuritegude toimepanemisele või sellise tegevuse katsele või mille puhul tal on kahtlus või ta teab, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega või sellega seotud kuritegude toimepanemisega, on ta kohustatud sellest viivitamata, kuid hiljemalt kaks tööpäeva pärast tegevuse või asjaolude tuvastamist või kahtluse tekkimist, teatama Rahapesu Andmebüroole”

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 53 lg 1 sätestab: “Rahapesu Andmebüroo on Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluv valitsusasutus, mis teeb riiklikku järelvalvet ning kohaldab riiklikku sundi käesolevas seaduses ette nähtud alustel ja ulatuses autonoomselt. Rahapesu Andmebüroo täidab käesolevast seadusest tulenevaid ülesandeid sõltumatult ja võtab käesolevas seaduses sätestatud tegevust puudutavaid otsuseid vastu iseseisvalt.”

Audiitortevuse järelvalve nõukogu teostab kutsetevuse kvaliteedijärelvalvet, mille raames kontrollitakse, kas audiitorühingutes on kehtestatud asjakohased sise-eeskirjad, protseduurid ja kontrollimeetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete täitmiseks ning kas neid praktikas järgitakse. See hõlmab muu hulgas kliendi isikusamasuse tuvastamist, kliendi ja töövõtu riskihindamise läbiviimist, asjakohaste protseduuride olemasolu ning nende rakendamist.

2025. ja 2026. aastal läbi viidud kutsetevuse kvaliteedikontrollide käigus ei ole tuvastatud rikkumisi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete järgimisel vandeaudiitorite kutsetevuses.

2. Kui on tuvastatud rikkumisi, siis mis meetmed on võetud vandeaudiitori suhtes rikkumise kõrvaldamiseks kasutusele (nt distsiplinaarmenetluse alustamine, teabe esitamine RAB'ile või uurimisorganile)? Millised on olnud meetmete rakendamise tagajärjed?

Kuna audiitortevuse järelvalve nõukogu ei ole 2025. ja 2026. aastal tuvastanud vandeaudiitorite kutsetevuses toime pandud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete rikkumisi, ei ole

olnud vajadust algatada ka vastavaid menetlusi ega rakendada meetmeid.

Juhul kui järelevalvemenetluse või kvaliteedikontrolli käigus ilmnevad asjaolud, mis viitavad võimalikele rikkumistele nimetatud valdkonnas, hindab AJN juhtumi asjaolusid ning rakendab vajaduse korral seadusest tulenevaid meetmeid.

3. Kuidas tagab audiitortevuse järelevalve nõukogu praktikas, et a) kuritegevuse või b) kurjategijaga seotud vandeaudiitorid ei saaks tegutsed ning nad arvatakse Audiitorkogu liikmete seast välja? Mil viisil audiitortevuse järelevalve nõukogu seda kontrollib?

Audiitortevuse järelevalve nõukogu üheks ülesandeks on tagada, et vandeaudiitorina tegutseksid isikud, kes vastavad seaduses sätestatud nõuetele ning on hea mainega ja usaldusväärsused. Selle teostamiseks tugineb nõukogu audiitortevuse seaduses sätestatud kutse andmise, kutse säilitamise ja järelevalve mehhanismidele.

Vastavalt audiitortevuse seaduse §-le 39 peavad vandeaudiitorid olema hea mainega ja usaldusväärsed. Seadus näeb ette asjaolud, mille esinemisel isik ei vasta vandeaudiitorile esitatavatele nõuetele:

- ta on süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteos;
- tema suhtes kehtib ärikeeld või muu tegevuspiirang;
- tema varasem tegevus on põhjustanud ettevõtte pankroti või tegevusloa kehtetuse tunnistamise.

Nende nõuete eesmärk on välistada, et kutsetegevust teostaksid isikud, kelle taust või käitumine seab kahtluse alla nende usaldusväärsuse.

Praktikas toimub kontroll mitmes etapis. Kontrollitakse kutse taotlemisel taotleja vastavust seadusest tulenevatele nõuetele. Taotleja esitab andmed audiitortevuse portaalis (ATR) ning kinnitab nende õigsust, sealhulgas vastavust hea maine ja usaldusväärsuse nõudele. Pärast kutseksamite edukat sooritamist esitatakse taotleja dokumendid AJN-le, kes hindab isiku vastavust seadusest tulenevatele tingimustele. Selle käigus kontrollitakse võimaliku ärikeelu olemasolu ning muid asjakohaseid piiranguid. Karistusregistri kontroll viiakse läbi pärast kutseksamite edukat sooritamist, vahetult enne kutse andmist, töökogemusega taotlejate puhul tehakse vastav kontroll kohe menetluse alguses.

Kui järelevalve käigus tuvastatakse, et vandeaudiitor ei vasta enam seaduses sätestatud nõuetele või on toime pannud rikkumisi, on AJN-il õigus rakendada seadusest tulenevaid meetmeid. Vastavalt audiitortevuse seaduse §-le 32 võib nõukogu vandeaudiitori kutse ära võtta muu hulgas:

- vandeaudiitori kutsetegevuse korduva või olulise rikkumise korral;
- teadvalt valeandmete esitamisest kutse saamise või säilitamise eesmärgi või tunnustamisest või registrisse kande tegemisel;
- seaduses vandeaudiitorile sätestatud nõuetele mittevastavuse korral.

Lisaks võib audiitortevuse seaduse § 87 alusel tunnistada kehtetuks tegevusloa, kui:

- audiitorettevõtja on kahe aasta jooksul korduvalt või olulisel määral rikkunud tema tegevust reguleerivates õigusaktides sätestatud;
- audiitorettevõtja ei vasta seaduses sätestatud nõuetele;
- audiitorettevõtjale või seaduse alusel audiitorühingut esindavale isikule on kohaldatud karistust majanduslase, ametialase, varavastase või avaliku usalduse vastase kuriteo eest;
- audiitorettevõtja esitab või avaldab teadvalt ebaõigeid või eksitavaid andmeid või avaldab teadvalt ebaõiget või eksitavat reklaami ja nendest rikkumistest tulenevalt on audiitorettevõtjat karistatud vääртеomenetluse korras;
- audiitorühingut seaduse alusel esindav isik on rikkunud korduvalt või olulisel määral tema tegevust reguleerivates õigusaktides sätestatud ja nendest rikkumistest tulenevalt on karistatud audiitorühingut või audiitorühingut seaduse alusel esindavat isikut distsiplinaar- või vääртеomenetluse korras.

4. Kas audiitortevuse järelvalve nõukogu tuvastas 2025. või 2026. aastal vandeaudiitoreid, kes olid seotud a) kurjategijatega või b) kuritegevusega? Kuidas see avastati ja mis meetmeid rakendasite selle tuvastamise järgselt?

Audiitortevuse järelvalve nõukogu andmetel ei tuvastatud 2025. ja 2026. aastal juhtumeid, kus vandeaudiitor oleks olnud seotud kurjategijate või kuritegeliku tegevusega. Seetõttu ei ole olnud vajadust rakendada vastavaid meetmeid.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Kurmet Ojamaa

Audiitortevuse järelvalve nõukogu esimees